

consistentium, notum facimus per praesentes, quia quemadmodum nos superiori tempore generosum Sigismundum Laschewski, vexilliferum terrae Plocensis, litteris nostris in arestatorem salis externi alias ultramarini ac Ruthenici istis terris nostris Masoviae constitueramus, commodis nostris zupparumque nostrarum Cracoviensium indemnitati necessario providentes, ita etiam nunc cupientes providere, ne per hunc ipsum salem externum prohibitum ipsis zuppis nostris Cracoviensibus quoquomodo detrimentum afferatur, eidem Sigismundo negotium arestandi salis externi praedicti nunc iterum denuo committendum esse duximus et committimus per praesentes, dantes sibi hoc ipsum sal externum per nos prohibitum apud incolas cuiuscunque status et conditionis terrarum istarum per se vel servitores suos inquirendi et inventum arestandi arestatumque recipiendi, et eos, apud quos repertum fuerit, ad locorum capitaneos citandi ac in poena statuti desuper editi condemnandi et iuris rigore puniendi poenasque omnes luitas fisco nostro regio applicandas, a transgressoribus prohibitionis nostrae de non invehendo istuc sale externo praedicto factae, exigendi, extorquendi et percipiendi plenam et omnimodam facultatem. Quocirca vobis locorum capitaneis in ducatu nostro Masoviae terrisque praedictis mandamus, quatenus, posteaquam per ipsum Sigismundum Laschewsky, arestatorem nostrum, vel ipsius familiam, praesentium vigore fueritis requisiti, sibi ipsique familiae suae ad praemissa omnia exequenda poenasque exigendas consilium et auxilium vestrum praebeatis et quoscunque ipse Sigismundus Laschewski detulerit vobis, mandatum nostrum de non habendo usu salis praedicti prohibiti per nos factum transgressos esse, eos seposita omni mora poena statuti desuper editi afficiatis, sub obtentu gratiae nostrae et poenis contra negligentes officiales statutis, secus facere non ausuri. Harum quibus sigillum nostrum est impressum testimonio litterarum. Datum Piotrkoviae in conventu generali die festi Sanctorum Trium Regum, anno Domini millesimo quingentesimo trigesimo primo [6 I 1531], regni nostri anno XXIV. Relatio reverendi in Christo patris domini Petri Tomiczki, episcopi Cracoviensis et Regni Poloniae vicecancellarii.

IV. EDICTUM REGIUM, UT MONETA NOVA CRACOVIAE, TORUNII ET DUCIS PRUSSIAE EXCUSA SIT IN USU^a

^bSigismundus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviaeque etc. Dominus et heres^b. Universis et singulis regni nostri et dominiorum nostrorum cuiuscunque status et conditionis fuerint, subditis nostris sincere et fidelibus dilectis gratiam nostram regiam. Sincere et fideles nobis dilecti. Quia quam^c annis superioribus in dominiis nostris Prussiae existentes tam illustris domini Alberti, marchionis Brandenburgensis, ducis in Prussia etc., nepotis nostri charissimi^d, quam omnium consiliariorum nostrorum accedente consilio ad extirpandum, adulterinas et externas monetas, quibus tam praefata dominia quam Regnum nostrum Poloniae repleta fuerant (confirmantes nos decretis et statutis conventus generalis Peterkouiae^e de anno M.D.XXVIII¹ omnium regni nostri ordinum consensu approbatis)^f, de nova in Prussia instituenda moneta matura^g consultassemus et conclusissemus, et ut deinceps subditorum nostrorum negotia, negotiationes et commercia tanto faciliora forent, eandem monetam in pondere et grano monetae Regni nostri Poloniae aequivalentem tam in officina nostra regia Thorunensi sub signis nostris, quam in Monte Regio illustrissimi domini ducis in Prussia etc. civitate sub signis eiusdem domini ducis cudendam constituissemus, ut quum unum sit et generale dominium, per regna et dominia nostra, una et generalis etiam foret ubique usualis moneta, prout de his omnibus per consiliarios nostros terrarum Prussiae, simul cum eiusdem illustrissimi domini

^a Tekst poniższy oparty został na druku urzędowym, przechowywanym w B. Czart., rkps nr 1601, p. 249. Uwzględnione zostały różnice w odczycie dokonany przez wydawców AT, t. XIII, nr 109, s. 104-105. Tytuł zaczerpnięto z AT.^{b-b} W AT: Sigismundus, rex Poloniae etc. ^c cum AT. ^d carissimi AT.

^e Piotrkoviae AT. ^f Wydawcy AT nawias pominęli. ^g mature AT.

¹ Por. wyżej, nr XXXVI, sejm walny piotrkowski 1527/1528 r.

ducis in Prussia etc. consiliariis et nuntiis constitutiones et decreta, recessusque conventuum aliquot latius^h declaratum existit, novissime vero in conventu Cracoviensi, de anno Domini M.D.XXX² post felicem serenissimi filii nostri in hoc regnum electionem et coronationem celebrato, per Maiestatem nostram simul et praefatum illustrissimum dominum Albertum, marchionem Brandenburgensem et in Prussia ducem etc., nepotem nostrum charissimumⁱ, omnium regni nostri ac dominiorum nostrorum accedente consilio et consensu, laudata et approbata, prout haec omnia specialius litterae universales tam nostrae Maiestatis, quam ipsius illustrissimi domini ducis etc. ex eodem conventu emanatae (ad quas praesentes referimus) disponunt. Nihilominus tamten certis edocti relationibus comperimus tam in regno nostro quam aliis dominis nostris, nonnullos existere, qui in contemptum mandatorum et constitutionum nostrarum, ignorantiam praetexentes, huiusmodi monetam hactenus recipere recusarunt, pro suo libitu in eadem valorem alium constituentes. Nos igitur, ne quis omnino sit, qui huiusmodi mandatorum ignorantia adiutus, cum nostra regia indignitate et aliorum subditorum nostrorum damno, suo utatur iudicio et voluntate, denuo praesentes litteras universales et mandata emitte decrevimus. Mandantes universis et singulis nostris subditis cuiuscunque status, conditionis, officii, dignitatis, praeeminentiae et regiminis sint, ut visis praesentibus huiusmodi constitutiones in civitatibus, oppidis, villis ac aliis omnibus locis uniuscuiusque iurisdictioni subiectis, per universum regnum nostrum, ducatum Masoviae, terras Prussiae et reliqua dominia nostra, publicari et proclamari faciant, ita ut tam nostra Thorunensis, quam illustrissimi domini Alberti, ducis in Prussia, noviter excussa moneta aequivalenter cum Polonica recipiatur, videlicet denarii seu oboli pro obolis Polonicis decem octo in grossum computandi, solidi per sex denarios et tres solidos pro grosso uno. Item grossi novi, tam illustrissimi domini ducis quam nostri grossum Polonicalem argentei vero minores pro tribus grossis, et maiores pro sex grossis Polonicalibus exponantur et recipiantur, ab omnibus sive indigenis et incolis, sive alienigenis et exteris in regno et dominiis nostris commorantibus^j et negotiantibus. Exoticas vero et externas monetas omnino prohibitas et in nullo usu esse volumus iuxta priores a nostra Maiestate desuper emanatas litteras, quas hic tamquam pro insertis habere volumus. Eo duntaxat excepto, quia iam in subdivisionem tenuioribus et pro foro satis pecuniarum in denariis minutis et solidis excusum sit. Ne leviori igitur moneta regna et dominia nostra expleantur, volumus, ut tam in nostra Thorunensi officina, quam aliis omnibus in locis a cudendis denariis et solidis deinceps cessetur et secus non fiat. Reliqua vero omnia et singula confirmata et rata esse omnino volumus sub poena in dictis litteris contenta, videlicet toties quoties compertum fuerit, sive subditi nostri sint, sive externi, qui hoc mandatum nostrum transgressi fuerint, toties ab illis centum floreni in auro Hungaricali iusti ponderis irremissibiliter exigantur, quorum medietatem ad fiscum nostrum applicari, aliam medietatem dignitariis, praefectis, officialibus seu magistratui executionem^k facientibus dari omnino volumus, negligentes autem in huiusmodi mandatorum et constitutionum executione^l, si ad nostram Maiestatem delati fuerint, nobis ipsis puniendos reservamus. Quapropter omnibus et singulis suprascriptis subditis nostris sive aliis omnibus ubilibet per regnum et dominia nostra existentibus, ad quos praesentes pervenerint, sive publice affixae, sive de more proclamatae fuerint, districte praecipimus et mandamus, ut huiusmodi constitutiones et mandata nostra omnino observent et observari absque renitentia faciant sub gravi indignatione nostra et poena suprascripta, aliter pro gratia nostra facere non ausuri. Datum Cracoviae, feria quarta Conductus Paschae, undecima Aprilis [11 IV]³ 1531, regni nostri anno XXV. Ad mandatum proprium Sacrae Maiestatis Regiae⁴.

^h W B. Czart.: latios. ⁱ carissimum AT. ^j Odczyt niepewny z powodu dziury w dokumencie B. Czart.

^k W B. Czart.: exequutionem. ^l W B. Czart.: exequutione.

² Por. wyżej, nr XXXIX, sejm koronacyjny krakowski 1530 r.

³ Zaszła omyłka w datowaniu. Feria quarta Conductus Paschae przypadło w 1531 r. na 12

⁴ W B. Czart. znajduje się w tym miejscu ślad pieczęci.